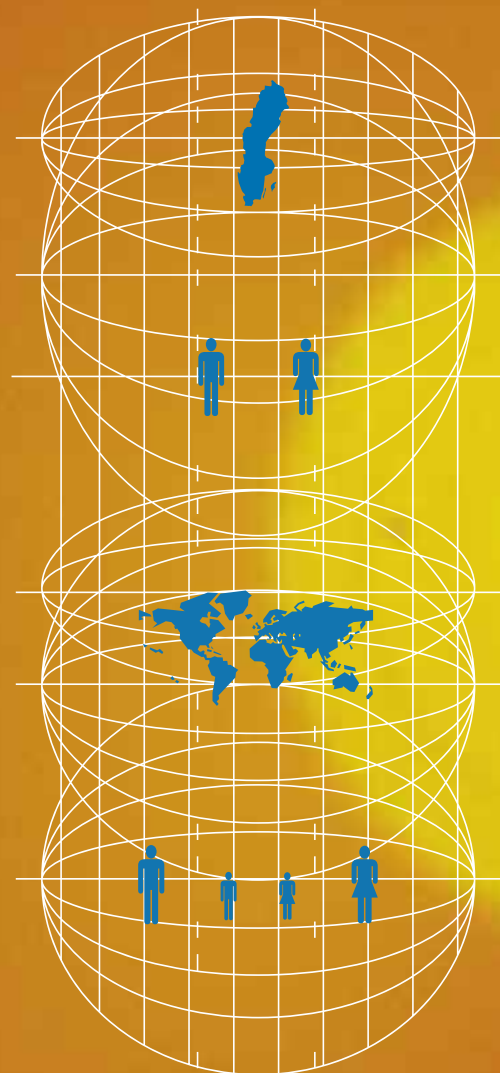

Att arbeta statligt – viktiga arbeten och moderna villkor

I medborgarnas tjänst | Utvecklas med arbetet | Samverkan för en god arbetsplats
Arbetsmiljö och friskvård | Lön | Arbetstid | Semester | Ledighet av olika slag | När du blir förälder | Om du blir sjuk
Om du skadar dig i arbetet | Pensioner | Att avsluta en anställning | Utmärkelsen "För nit och redlighet i rikets tjänst"

Utgiven av Arbetsgivarverket 2011

Produktion: Arbetsgivarverket

Foto: Orasis foto, Försvarets Bildbyrå, Utrikesdepartementet, Getty Images,
Jens Nilsson, Gry Hjeltnes Sida

Tryck: Tabergs Media Group STHLM

Att arbeta statligt

– viktiga arbeten och moderna villkor

8

30

10

16

33

- Demokrati
- Legalitet
- Objektivitet, saklighet och likabehandling
- Fri åsiktsbildning
- Respekt
- Effektivitet och service

7

12

27

15

22

18

18

32

18

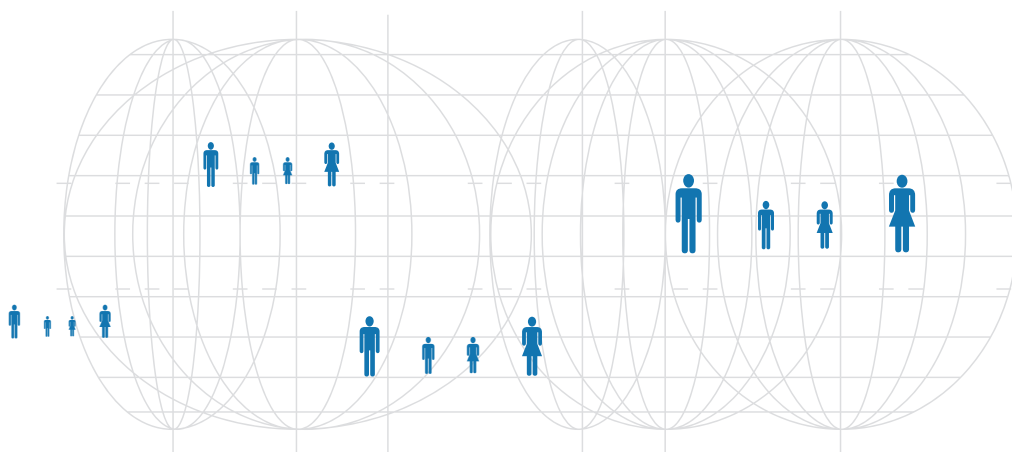
Innehåll

I MEDBORGARNAS TJÄNST	7
UTVECKLAS MED ARBETET	10
SAMVERKAN FÖR EN GOD ARBETSPLATS	12
ARBETSMILJÖ OCH FRISKVÅRD	13
LÖN	14
ARBETSTID	16
SEMESTER	20
LEDIGHET AV OLIKA SLAG	21
OM DU BLIR FÖRÄLDER	22
OM DU BLIR SJUK	24
OM DU SKADAR DIG I ARBETET	26
PENSIONER	28
ATT AVSLUTA EN ANSTÄLLNING	31
UTMÄRKELEN "FÖR NIT OCH REDLIGHET I RIKETS TJÄNST"	33

De flesta villkor som beskrivs i den här skriften har Arbetsgivarverket och de fackliga organisationerna kommit överens om genom centrala avtal, bland annat genom de allmänna löne- och förmånsavtalen ALFA, ALFA-T, AVA och AVA-T.

Denna andra utgåva av "Att arbeta statligt – viktiga arbeten och moderna villkor" har uppdaterats så att den anpassats efter de förändringar som trädde i kraft i de statliga avtalen den 1 oktober 2010. Då avtalen kan omförhandlas så att villkor eller ersättningsnivåer förändras, finns en risk att vissa av uppgifterna i skriften vid någon tidpunkt blir inaktuella. För att vara säker på att uppgifterna är korrekta så bör du stämma av med den senaste versionen av de aktuella avtalen.

De villkor som beskrivs i den här skriften kan de lokala parterna genom avtal utforma annorlunda. Du kan därför på din arbetsplats ha något annorlunda villkor än vad som här återges. Fråga din arbetsgivare vad som gäller för din anställning.

I medborgarnas tjänst

Att arbeta statligt innebär att du skapar samhällsnytta för alla som bor i Sverige, att du utvecklar vår ekonomi och bygger Sveriges relationer med omvärlden. Statens uppdrag är att på ett tillgängligt, rättssäkert och effektivt sätt utföra den verksamhet och tillämpa de lagar som regering och riksdag beslutat om.

Den statliga sektorn är mycket varierad och här återfinns de flesta kvalificerade yrken. Cirka 240 000 statligt anställda arbetar dagligen med kvalificerad högre utbildning, brottsbekämpning, skydd av våra gränser, internationellt arbete, insamling av skattemedel, utbetalningar från trygghetssystemen, förmedling av arbeten, planering av infrastruktur, kulturfrågor och många andra arbetsuppgifter.

Medborgarna din uppdragsgivare

Som statligt anställd arbetar du på uppdrag av de som bor i Sverige via uppdragsgivarna regering och riksdag. Verksamheten styrs av de offentligrättsliga lagarna som gäller både myndigheter och statliga affärsverk. De fem största statliga arbetsgivarna är Polisen, Försvarsmakten, Försäkringskassan, Skatteverket och Kriminalvården. Den statliga verksamhet som sysselsätter flest är utbildning inom universitet och högskolor.

Värdegrund

Oavsett om du är forskare, polis, utredare, museianställd, stridspilot, danspedagog, skatteexpert, IT-tekniker eller har någon annan statlig anställning, så finns en gemensam värdegrund för hela den statliga sektorn som utgår ifrån lagar och förordningar.

Den gemensamma värdegrunden för de statsanställda bygger på sex principer:

Demokrati

All offentlig makt utgår från folket.

Legalitet

Den offentliga makten utövas under lagarna.

Objektivitet, saklighet och likabehandling

Alla är lika inför lag. Myndigheter och domstolar ska behandla alla lika.

Fri åsiktsbildning

Den svenska folkstyrelsen bygger på fri åsiktsbildning.

Respekt

Den offentliga makten ska utövas med respekt för människors frihet och lika värde.

Effektivitet och service

Verksamheten ska bedrivas så billigt och med så hög kvalitet som möjligt med givna resurser.

I skriften "Den gemensamma statliga värdegrunden" kan du läsa mer om dessa principer. Skriften kan beställas eller laddas ned från www.krus.nu, webbplatsen för Kompetensrådet för utveckling i staten, Krus.

Den statliga sektorn spänner över breda verksamhetsområden och sysselsätter många olika yrkeskategorier. Att arbeta statligt innebär att du bidrar till att göra Sverige dynamiskt och till ett tryggt land att leva i.

Rättssäker myndighetsutövning

Rättssäkerhet är grundläggande för all statlig verksamhet. Medborgarna måste kunna lita på att besluten som fattas vid myndigheter grundar sig på de lagar som gäller. De måste också vara säkra på att alla behandlas lika inför lagen och att myndigheter är sakliga och opartiska i sina bedömningar och beslut. Regeringsformen slår fast att ärendehantering ska ske med självständighet, det vill säga beslutande organ som riksdag och regering ska inte bestämma i ärenden som rör myndighetsutövningen.

Enligt regeringsformen ska statliga arbeten tillsättas på sakliga grunder efter förtjänst, det vill säga statlig anställningstid, och skicklighet. Redan 1809 blev

den principen en grundlag. Principen har sedan utvecklats ytterligare genom lagen om offentlig anställning där skickligheten sätts främst. De flesta statliga arbeten har också höga krav på erfarenhet och utbildning.

Offentlighetsprincipen – en grundpelare i svensk demokrati

I statlig förvaltning gäller offentlighetsprincipen. Offentlighetsprincipen innebär att allmänhet och massmedia har rätt till insyn i verksamheten med undantag för sekretessbelagda uppgifter. Insynen sker bland annat genom rätten att ta del av allmänna handlingar.

Yttrande- och meddelarfriheten

Som statligt anställd har du yttrandefrihet och meddelarfrihet. Du har rätt att berätta vad du vet om verksamheten och lämna uppgifter till media så länge det inte rör sekretessbelagda uppgifter. Meddelarfriheten innebär att myndigheten inte får efterforska vem som lämnat uppgifter till massmedia. Du kan själv skriva artiklar, insändare i tidningar och uttala dig i radio, TV eller andra medier i vilka frågor som helst. Det gäller även frågor om din arbetsplats – så länge du inte utger dig för att vara företrädare för arbetsplatsen i fråga.

Utvecklande arbetsuppgifter, dynamik och utmaningar

Den statliga sektorn är den sektor på arbetsmarknaden som har störst andel högutbildad personal, andelen anställda med eftergymnasial utbildning är inom staten dubbelt så hög som på arbetsmarknaden som helhet. Arbetsuppgifterna är viktiga och kvalificerade. Kraven på effektivitet och medborgarfokus skapar ett förändringstryck som driver på utveckling, nya tekniska lösningar och förändrade arbetsmetoder.

Av de statligt anställda är 51 procent kvinnor och 49 procent män. Detta gäller generellt för den statliga sektorn och inte för varje enskild verksamhet. Det är en strategiskt prioriterad fråga för de statliga arbetsgivarna att skapa arbetsplatser som passar både män och kvinnor.

Staten har fortfarande en lägre andel anställda med utländsk bakgrund* jämfört med genomsnittet på arbetsmarknaden men andelen ökar år från år. 2010 hade drygt 13 procent av de statligt anställda utländsk bakgrund, 2005 var siffran drygt 10 procent. Utvecklingen drivs framåt av allt fler nyanställda med utländsk bakgrund. 2010 hade över 20 procent av de nyanställda i staten, eller drygt 4 500 personer, utländsk bakgrund. Kraven på svenskt medborgarskap för vissa tjänster inom bland annat försvar och rättsväsende är en anledning till att andelen anställda med utländsk bakgrund är lägre i staten än på arbetsmarknaden i stort.

Visste du att IT-verksam-

heten är under jämn och stadig tillväxt i staten? Över 9 000 personer arbetar med IT-stöd eller som IT-tekniker i den statliga sektorn. Det är en ökning med över 20 procent sedan 2005.

* En person med utländsk bakgrund är enligt SCB:s definition antingen själv utrikes född eller född i Sverige med båda föräldrarna utrikes födda.

Utvecklas med arbetet

Att utvecklas i arbetet tycker de flesta är viktigt. Därför strävar statliga arbetsgivare efter att erbjuda sina anställda goda möjligheter till kompetensutveckling.

Stora utvecklingsmöjligheter

Alla anställda ska ha möjlighet att utvecklas i sitt arbete. Det har de statliga arbetsgivarna och de fackliga organisationerna kommit överens om. Statliga myndigheter strävar efter att erbjuda utbildning och utveckling i arbetet.

Kompetensutveckling kan också – vid sidan av kurser – vara att delta i arbetsgrupper, projekt och nätverk. Det kan också handla om samverkan mellan erfarna och mindre erfarna kollegor eller att man kan växla mellan olika arbetsuppgifter. Då byggs lärande in i det dagliga arbetet, vilket gör att man hela tiden utvecklas i sitt arbete.

Samverkan för en god arbetsplats

Det är naturligt att du som anställd i staten ska kunna påverka verksamheten och arbetsmiljön. Alla anställdas engagemang behövs för att verksamheten ska fungera väl och vara en god arbetsplats.

För att underlätta en sådan utveckling har Arbetsgivarverket och de fackliga organisationerna slutit ett avtal med namnet "Samverkan för utveckling". Syftet med avtalet är att ta tillvara den kompetens som finns i organisationen. Meningen är att anställda ska kunna påverka och ha inflytande över arbetet och att de beslut som tas på myndigheten ska vara väl förankrade.

Samverkan på arbetsplatsen

Utgångspunkten är att de anställda ska komma till tals och att det ska ske i dialog mellan medarbetare och chef, till exempel genom arbetsplatsträffar på den egna enheten. Som anställd förväntas du medverka i arbetet med att utveckla verksamheten. Ju tidigare du får information och möjlighet att delta, desto större möjlighet har du att påverka. En framgångsrik samverkan bygger på ett öppet diskussionsklimat och en gemensam vilja att finna lösningar. Det viktiga är att så många frågor som möjligt tas upp av dem som direkt berörs.

Arbetsgivaren har givetvis ansvaret för verksamheten och ekonomin och är den som slutgiltigt fattar besluten. Men genom samverkan blir besluten mer välgrundade och förankrade, vilket gynnar både verksamheten och alla som har varit delaktiga i processen.

Arbetsmiljö och friskvård

En god arbetsmiljö är viktig för att åstadkomma en attraktiv arbetsplats. Det är arbetsgivaren som är ansvarig för arbetsmiljön, men du som anställd har också ett ansvar för att aktivt medverka i arbetsmiljöarbetet.

Att den statliga sektorn också erbjuder en god arbetsmiljö med stora möjligheter att påverka den egna arbetssituationen visar flera arbetsmiljöundersökningar. När Arbetsgivarverket 2010 bröt ut svaren för den statliga sektorn ur Arbetsmiljöverkets stora arbetsmiljöundersökning visade resultatet bland annat att:

- 84 procent av de statligt anställda är nöjda med sitt arbete (78 procent för samtliga sysselsatta på arbetsmarknaden)
- 77 procent av de statligt anställda upplever att de har ett mycket meningsfullt arbete (71 procent för samtliga sysselsatta på arbetsmarknaden)
- 73 procent av de statligt anställda är mycket nöjda med sina arbetstider (64 procent för samtliga sysselsatta på arbetsmarknaden)

God arbetsmiljö och stort inflytande

Inom staten bedrivs arbetsmiljöarbete i samverkan mellan arbetsgivaren, de anställda och de fackliga organisationerna. Alla statligt anställda har tillgång till företagshälsovård. Ofta stödjer arbetsgivare olika friskvårdsaktiviteter genom att subventionera dem.

Några generella lösningar som gäller på alla arbetsplatser finns dock inte. Vad som kan och bör göras beror på förhållandena på den enskilda arbetsplatsen. Som anställd har du flera viktiga uppgifter: du ska medverka i arbetsmiljöarbetet, följa de föreskrifter som finns och dessutom påtala brister och föreslå förbättringar.

Visste du att den statliga sektorn

länge varit den sektor på arbetsmarknaden som har
lägst sjukfrånvaro?

Lön

I staten gäller i regel individuell lönesättning. Det innebär att din lön baseras på ditt arbetsresultat. Men även andra faktorer avgör, såsom arbetsuppgifternas svårighetsgrad och ditt ansvar. Marknadsfaktorer som utbud och efterfrågan på arbetsmarknaden kan också påverka lönen. Som anställd har du rätt att få veta på vilka grunder lönen sätts och vad du kan göra för att påverka den.

Vid individuell lönesättning är det alltså inte bara arbetsuppgifterna som värderas, utan även den anställdes prestationer och resultat. Det betyder att en anställd ska kunna påverka sin lön inte bara genom att ta sig an svårare och mer ansvarsfulla arbetsuppgifter, utan också genom att utföra sina arbetsuppgifter på ett bra sätt.

Tanken bakom individuellt bestämda löner är att det finns ett samband mellan lön, motivation och resultat. Lönen ska stimulera till engagemang. Den ska också uppfattas som rättvis i förhållande till arbetsresultat och arbetsinsats.

Lönesättande samtal

På senare år har lönesättande samtal, en ny form för lönesättning, vuxit fram på svensk arbetsmarknad. Lönesättande samtal innebär att den anställdes lön bestäms direkt i samtal mellan chefen och medarbetaren. De lönesättande samtalen har ökat kraftigt i omfattning i den statliga sektorn. Om lönesättande samtal inte tillämpas sker lönesättningen genom förhandlingar mellan arbetsgivaren och företrädare för de lokala fackliga organisationerna. I de centrala löneavtalen mellan Arbetgivarverket och de centrala fackliga organisationerna finns gemensamma löneprinciper som ligger till grund för de lönesättande samtalen eller för de lokala förhandlingarna.

Visste du att behovet av

akademiskt utbildad personal ökar i staten?

På tio år har exempelvis andelen civil-

ekonomer ökat med 40 procent inom

staten. Nästan 8 000 civilekonomer var

statligt anställda år 2010.

Det lönesättande samtalet blir allt vanligare inom den statliga sektorn. Drygt 70 procent av de statliga arbetsgivarna tillämpar lönesättande samtal för alla eller för vissa av medlemmarna i Saco-S. Motsvarande siffror för förhandlingsområdet OFR/S, P, O är 60 procent. Genom det lönesättande samtalet sker en tydlig koppling mellan prestationer och lön.

Arbetstid

Hur mycket vi arbetar och när vi arbetar påverkar våra möjligheter att balansera arbete och fritid. Arbetstiden ska naturligtvis anpassas till verksamhetens behov, men samtidigt ska de anställda i så stor utsträckning som möjligt ha inflytande över hur arbetstiden förläggs.

Inom varje myndighet träffar arbetsgivaren och de fackliga organisationerna arbetstidsavtal. Syftet är att anpassa arbetstiden på bästa sätt utifrån verksamhetens behov. Det innebär också att arbetstiden för olika arbetstagare kan vara olika beroende på vilka arbetsuppgifter personen har.

Schemaläggning och arbetstidsvillkor utgår från kraven på verksamheten. Utgångspunkten är att allmänhet, företag och organisationer förväntar sig god service. Samtidigt är det viktigt att utan att ge avkall på verksamhetens krav skapa en balans mellan yrkesliv och privatliv.

Arbete på heltid

Gemensamt för heltidsanställda som arbetar på kontorstid inom staten är att arbetstiden normalt är 39 timmar och 45 minuter i genomsnitt per vecka.

Flexibel arbetstid

Flexibel arbetstid, flexitid, är vanlig på många statliga arbetsplatser. Det kan innebära att arbetstagarna kan börja eller sluta arbetet inom vissa bestämda tidsramar.

Vintertid och sommartid

Det finns också arbetsplatser som väljer att ha en något längre arbetstid under perioden september till april och något kortare under maj till augusti.

Övertid

Arbetsgivaren kan begära att anställda med fast eller flexibel arbetstid ska arbeta övertid vid behov. En anställd får arbeta högst 150 timmar övertid under ett år, men det finns undantag. Den anställde får ersättning i pengar (övertidsersättning) eller ledighet (kompensationsledighet). Vid övertidsarbete på natt eller helger beräknas övertiden normalt som kvalificerad arbetstid, som ger en högre timersättning.

Schemalagd arbetstid

På myndigheter som har uppdrag att verka dygnet runt är schemalagd arbetstid vanlig. Då kan arbetstiden variera från vecka till vecka och även över dygnets timmar.

Förtroendearbetstid

Förtroendearbetstiden tillämpas i viss omfattning på många statliga arbetsplatser. Några myndigheter har träffat kollektivavtal om förtroendearbetstid för större grupper av arbetstagare. Arbetsgivaren och en anställd kan också göra en enskild överenskommelse om förtroendearbetstid. Arbetstagare med förtroendearbetstid har ingen ersättning för övertidsarbete. Förtroendearbetstid tillämpas främst i de fall resultatuppfyllelse och målstyrning är mer relevant för verksamheten än att fokusera på hur många timmar och när på dygnet en arbetstagare arbetar. Förtroendearbetstid kan kortfattat beskrivas som oreglerad arbetstid som en arbetstagare med hänsyn till sina arbetsuppgifter har förtroendet att själv disponera.

Jour och beredskap

I vissa anställningar ingår jour eller beredskap. Den som har jour ska finnas tillgänglig på arbetsplatsen. Vid beredskap kan den anställde vara på annan plats, men ska vara beredd att komma till arbetsplatsen vid behov.

Möjligheterna till utlandstjänstgöring är stora inom statsförvaltningen. Inte minst Regeringskansliet, SIDA och Försvarsmakten är kända för sin internationella verksamhet. Tjänstgöring utomlands i längre eller kortare perioder förekommer också inom många andra myndigheter.

Semester

Alla anställda i Sverige har rätt till fem veckors semester. Som statligt anställd har du fler semesterdagar.

Som statligt anställd har du rätt till betald semester redan första året du är anställd. För att få full betald semester måste du vara anställd hela året. Din ålder avgör hur många semesterdagar du har.

Semester för anställd som omfattas av ALFA och ALFA-T

Ålder	Antal semesterdagar enligt ALFA och ALFA-T
T. o. m. det år du fyller 29 år	28 dagar
Fr. o. m. det år du fyller 30 år	31 dagar
Fr. o. m. det år du fyller 40 år	35 dagar

Semestertillägg

Under semestern får du, förutom din vanliga lön, ett semestertillägg. Tar du semester en månad får du ett semestertillägg som motsvarar cirka 10 procent av din månadslön.

Du kan spara semester

Du måste ta ut minst 20 av årets semesterdagar under året. Resten av dagarna kan du spara och som mest får du ha 35 sparade semesterdagar.

Semester för anställd som omfattas av affärsverksavtalen AVA och AVA-T

Ålder	Antal semesterdagar enligt AVA och AVA-T
T. o. m. det år du fyller 29 år	28 dagar
Fr. o. m. det år du fyller 30 år	31 dagar
Fr. o. m. det år du fyller 40 år	34 dagar

Semestertillägg

Under semestern får du, förutom din vanliga lön, ett semestertillägg. Tar du semester en månad får du ett semestertillägg som motsvarar drygt 15 procent av din månadslön.

Du kan spara semester

Du måste ta ut minst 20 av årets semesterdagar under året. Resten av dagarna kan du spara och som mest får du ha 35 sparade semesterdagar.

Ledighet av olika slag

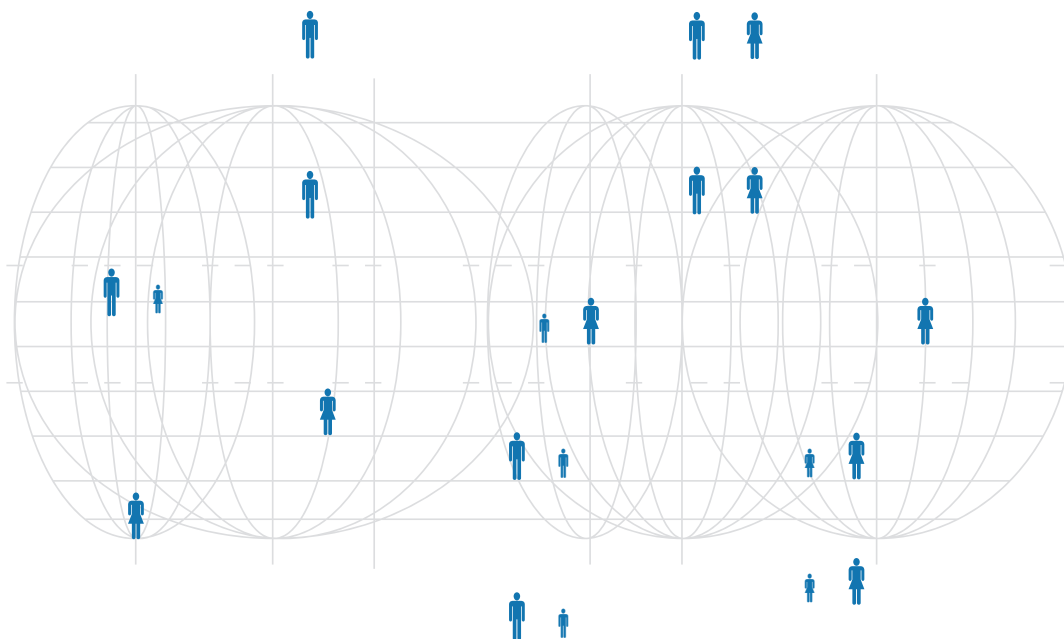
Ledighet är inte bara rekreation. Ibland kan du som arbetstagare behöva ledigt för att hantera situationer som uppstår i privatlivet. Vid sidan av semester, föräldraledighet med mera finns också möjlighet att vara ledig av andra orsaker.

För alla

Bland ledigheter som gäller alla på arbetsmarknaden kan nämnas möjligheten att vara ledig för studier, för fackliga uppdrag, för vård av nära anhörig samt rätten för invandrare att vara lediga för svenskundervisning. Vid dessa ledigheter får man ingen lön, men ibland kan man få ersättning från till exempel Försäkringskassan.

För statligt anställda

Du kan, om det behövs, få göra läkarbesök och akuta tandläkarbesök på betald arbetstid (se också avsnittet "Om du blir sjuk"). Det finns också möjlighet att vara ledig med lön vid vissa andra tillfällen, till exempel vid en nära anhörigs begravning. Du kan också beviljas ledighet av andra orsaker, men då utan lön.

Möjligheten att vara föräldraledig när barnen är små är viktig. Villkoren är generösa inom staten vid föräldraledighet, arbetsgivaren betalar 90 procent av din lön över basbeloppstaket i upp till 360 dagar.

Om du blir förälder

När du är föräldraledig får du ersättning från Försäkringskassan. För att underlätta din föräldraledighet betalar statliga arbetsgivare en kompletterande ersättning så att du får 90 procent av din lön under större delen av ledigheten. Som småbarnsförälder har du också möjlighet att arbeta deltid.

Som nybliven förälder får du föräldrapenning från Försäkringskassan när du är hemma med ditt barn. Ersättningen är högst 80 procent av din lön upp till 10 prisbasbelopp vilket för år 2011 motsvarar en inkomst på 35 666 kronor per månad. Som statligt anställd får du en kompletterande ersättning från din arbetsgivare under högst 360 dagar då du tar ut föräldrapenning. Ersättningen kallas föräldrapenningtillägg och innebär att du totalt får en ersättning som motsvarar 90 procent av hela din lön.

När ditt barn är sjukt

När du behöver vara ledig för att ditt barn är sjukt får du ersättning för vård av sjukt barn från Försäkringskassan. Ersättningen är 80 procent av din lön upp till 7,5 prisbasbelopp vilket för år 2011 motsvarar en inkomst på 26 750 kronor per månad.

Om du som statligt anställd har inkomster över detta tak betalar arbetsgivaren under 10 dagar per år en kompletterande ersättning på de inkomster som ligger över taket. Det innebär att du under dessa dagar får en total ersättning på 80 procent av din inkomst.

	Lönedelar upp till basbeloppstaket	Lönedelar över basbeloppstaket
Föräldrapenningtillägg	Arbetsgivaren betalar 10% under högst 360 dagar	Arbetsgivaren betalar 90% under högst 360 dagar
Tillfällig föräldrapenning	---	Arbetsgivaren betalar 80% under högst 10 dagar

Om du vill minska din arbetstid

Alla föräldrar på arbetsmarknaden har rätt till förkortad arbetstid med upp till 25 procent av en heltid. Du kan ha förkortad arbetstid till dess att ditt barn är 8 år eller har avslutat sitt första skolår.

När barnet har fyllt 8 år har du som statligt anställd dessutom möjlighet att ansöka om att arbeta deltid till och med utgången av det skolår då ditt barn fyller 12 år. Det är din arbetsgivare som beslutar om ledigheten.

Båda ledigheterna medför att din lön reduceras i motsvarande mån.

Om du blir sjuk

Om du blir sjuk och inte kan arbeta får du en ersättning som motsvarar en del av din vanliga lön. Alla har rätt till 80 procent av lönen upp till en viss inkomstnivå. Som statligt anställd får du genom avtal en högre ersättning.

De första 14 dagarna

Om du blir sjuk och därför inte kan arbeta har du, enligt lag, rätt till så kallad sjuklön från din arbetsgivare. Den första sjukdagen är en karenstdag, då du inte får någon ersättning. För dag 2–14 får du 80 procent av din normala lön. Arbetsgivaren betalar bara sjuklön för de dagar du skulle ha arbetat om du inte blivit sjuk, blir du sjuk under föräldraledighet eller annan ledighet gäller andra regler.

Om du blir sjuk längre än 14 dagar

Efter perioden med sjuklön har du rätt till sjukpenning från Försäkringskassan. Sjukpenningen är cirka 80 procent av din lön upp till 7,5 prisbasbelopp vilket för år 2011 motsvarar en inkomst på 26 750 kronor per månad.

För dig som är statligt anställd kompletterar arbetsgivaren sjukpenningen från Försäkringskassan. Under dag 15–365 får alla statligt anställda totalt cirka 90 procent av sin inkomst.

Även vid längre sjukskrivningar kompletterar arbetsgivaren sjukpenningen från Försäkringskassan.

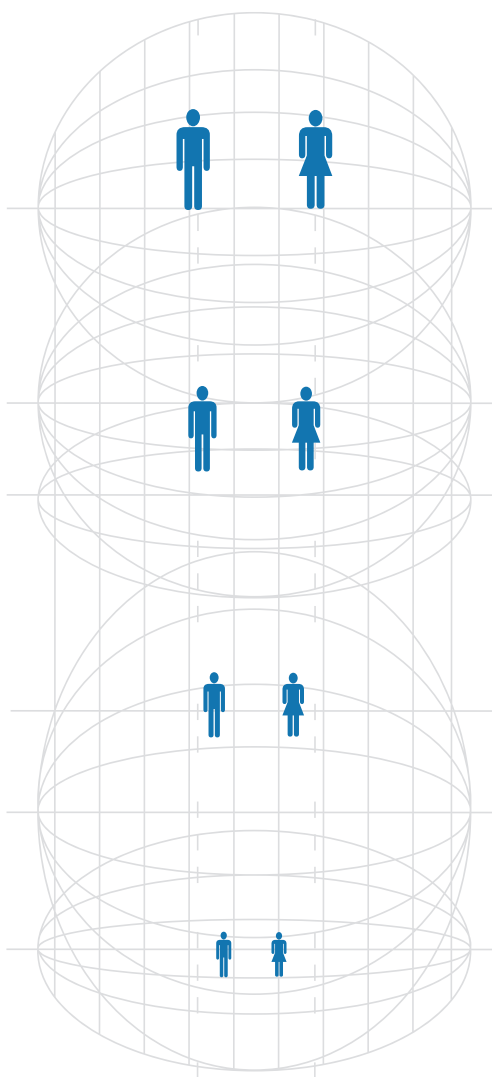
Ersättning vid sjukfrånvaro	Lönedelar upp till basbeloppstaket	Lönedelar över basbeloppstaket
Insjuknandedagen	Karenstdag – ingen ersättning	
Dag 2–14	Arbetsgivaren betalar sjuklön – 80% av lönen	
Dag 15–365	Cirka 80% från Försäkringskassan och 10% i tillägg från arbetsgivaren	Cirka 90% från arbetsgivaren
Dag 366–915	Cirka 75% från Försäkringskassan	Cirka 75% från arbetsgivaren

Läkar- och tandläkarbesök

Du kan, om det behövs, få göra läkarbesök och akuta tandläkarbesök på betald arbetstid.

Ersättning för sjukvårdskostnader

Du kan också få andra ersättningar från din arbetsgivare i samband med sjukdom, till exempel viss ersättning för dina kostnader när du går till läkare, sjukgymnast eller när du ligger på sjukhus. Du kan även få ersättning för vissa läkemedel, förutsatt att de omfattas av samhällets högkostnadsskydd.

Om du skadar dig i arbetet

Arbetsmiljön ska naturligtvis vara utformad så att du som anställd inte utsätts för ohälsa eller olycksfall i arbetet. Trots en bra arbetsmiljö kan skador inträffa. Om du skulle drabbas av en arbetsskada kan du ha rätt till ersättning för inkomstförlust och sveda och värk.

Som arbetsskada betraktas en skada eller sjukdom som beror på ett olycksfall eller annan skadlig inverkan i arbetet. Även en del smittsamma sjukdomar kan betraktas som arbetsskador.

Olycksfall

För att ett olycksfall ska betraktas som arbetsskada ska det ha koppling till arbetet. Det gäller både olycksfall på arbetsplatsen och om man utför arbete på annan plats. Även olyckor som inträffar under resor i arbetet räknas som olycksfall i arbetet.

Dessutom kan olycksfall som inträffar under den direkta färden till eller från arbetet betraktas som olycksfall i arbetet.

Arbetssjukdomar och smitta

Sjukdom och smitta som beror på något i arbetet kan i vissa fall betraktas som en arbetsskada.

Ersättningar från försäkringskassa och arbetsgivare

Alla arbetstagare har vid sjukdom eller skada rätt till vissa ersättningar enligt lag. Ersättningarna betalas ut av Försäkringskassan. Statligt anställda har dessutom rätt till kompletterande ersättningar genom Avtal om ersättning vid personskada, PSA. Det kan gälla såväl inkomstförlust, sveda och värk, sjukvårdskostnader, invaliditet som dödsfall.

Visste du att staten är en av de största arbetsgivarna för jurister i Sverige? Drygt 10 000 statligt anställda har en juristutbildning. Statliga myndigheter brukar också ofta hamna i topp när landets juridikstuderande ska ranka de mest attraktiva arbetsgivarna.

Pensioner

Som statligt anställd får du en avtalspension, som består av flera delar. Den kompletterar den allmänna pensionen som alla har rätt till. Du har rätt att själv välja hur en del av avtalspensionen ska förvaltas.

Din totala pension kommer att bestå av flera delar:

- den allmänna pensionen,
- avtalspension enligt pensionsavtalet PA 03 och
- eventuellt eget privat pensionssparande.

Pensionsavtal PA 03

PA 03 består av:

- *ålderspension*, som du vanligen får från och med 65 års ålder
- *sjukpension*, som du kan få om du blir långvarigt sjuk
- *efterlevandepension*, som dina anhöriga kan få om du avlider samt
- *övriga förmåner*.

Ålderspensionen

Ålderspensionen enligt PA 03 består av flera delar:

Individuell ålderspension tjänar du in från 23 års ålder och fram till pensionsåldern. Din arbetsgivare sätter varje månad av en avgift som motsvarar 2,5 procent av din utbetalade lön. Du har själv möjlighet att välja förvaltare (bland ett antal försäkringsbolag) för denna del av pensionen.

Kompletterande ålderspension, KÅPAN, tjänar du in från 23 års ålder och fram till pensionsåldern. Din arbetsgivare sätter av en avgift som motsvarar 2 procent av din lön till KÅPAN. Avgiften förvaltas av Kåpan Pensioner försäkringsförening (Kåpan Pensioner).

Förmånsbestämd ålderspension innebär att anställda med årsinkomster över 7,5 inkomstbasbelopp, vilket år 2011 motsvarar en inkomst på cirka 32 600 kronor per månad, får en viss garanterad pension. Pensionen motsvarar cirka 60 procent av den genomsnittliga lönen mellan 7,5 och 20 inkomstbasbelopp och 30 procent av den genomsnittliga lönen mellan 20 och 30 inkomstbasbelopp beräknat utifrån de fem sista åren före pensioneringen. Anställda födda mellan 1943 och 1972 har enligt övergångsregler en förmånsbestämd ålderspension även på inkomster under basbeloppstaket. Storleken på denna pension beror på den anställdes ålder.

Hur stor pensionen slutligen blir enligt PA 03 beror på hur länge du arbetat och hur stora avgifter som avsatts för dig.

Sjukpension – pension vid långvarig sjukdom

Om du blir långvarigt sjuk och får sjukersättning eller aktivitetsersättning från Försäkringskassan kan du även få sjukpension enligt PA 03. Sjukpensionen i PA 03 kompletterar den ersättning som betalas av Försäkringskassan.

Pension till efterlevande

Om en statligt anställd avlider före 75 års ålder får familjen en tidsbegränsad efterlevandepension enligt PA 03. Pensionen betalas som längst ut i sex år.

Övriga förmåner i PA 03

Din arbetsgivare och de fackliga organisationerna kan dessutom teckna lokala kollektivavtal om avsättningar till Kåpan Extra. Dessa finansieras genom att de anställda till exempel avstår en löneökning mot ett pensionssparande i Kåpan Extra. Om du är medlem i Saco-S kan du göra en enskild överenskommelse med din arbetsgivare om att du avstår lön eller semesterdagar mot att avgifter sätts av i Kåpan Extra. Även dessa avgifter förvaltas av Kåpan pensioner.

Du har som statligt anställd möjlighet att spara i den privata pensionsförsäkring Kåpan Plus. Avsättningen förvaltas av Kåpan pensioner. Sparandet kan fortsätta även om den statliga anställningen upphör.

Delpensionsavtal

Statligt anställda har möjlighet att ansöka om delpension. Det är arbetsgivaren som beslutar om rätten till delpension. Om arbetsgivaren medger det kan anställda som är mellan 61 och 65 år minska sin arbetstid upp till 50 procent av heltidsarbete. Arbetsgivaren ersätter 60 procent av inkomstbortfallet vid delpension. Inkomstbortfallet gör att den anställdes allmänna, lagstadgade pension för det mesta blir lägre, men pensionen enligt PA 03 påverkas inte.

Visste du att du som statligt

anställd får inbetalningar av arbetsgivaren till din individuella ålderspension och din kompletterande ålderspension, KÅPAN, som tillsammans motsvarar 4,5 procent av din lön? Utöver denna avtalspension och den allmänna pensionen tillkommer i vissa fall också förmånsbestämd ålderspension.

Visste du att staten satsar på kompetensutveckling? 3,6 procent av den totala arbetstiden i statlig sektor användes för personalutbildning 2008. Motsvarande siffra för hela arbetsmarknaden var 2,1 procent.

Att avsluta en anställning

En anställning kan avslutas av olika skäl. Det vanligaste är att den anställde säger upp sig för att börja på ett nytt arbete. Om man mister sitt arbete för att verksamheten ska minskas gäller Trygghetsavtalet (TA) för statligt anställda. Det ger till exempel förlängd uppsägningstid, individuellt stöd genom Trygghetsstiftelsen och i vissa fall möjlighet till utbildning.

Om du själv vill avsluta din anställning

Din anställningstid avgör hur lång uppsägningstid som gäller. Har du haft flera statliga anställningar i en följd räknas den totala statliga anställningstiden. Men arbetsgivaren och det lokala facket kan komma överens om andra uppsägnings-tider.

Anställningstid	Uppsägningstid – när arbetstagaren säger upp sig
Högst ett år	en månad
Mer än ett år	två månader

Förmåner vid arbetsbrist

Om du skulle bli uppsagd på grund av arbetsbrist, har du som statligt anställd rätt till längre uppsägningstider än vad som gäller enligt lag. Den längre uppsägnings-tiden är reglerad i Trygghetsavtalet. Det innebär att du bland annat har rätt till dubblerad uppsägningstid i förhållande till vad lagen säger, om du varit anställd minst fyra år.

Trygghetsstiftelsen har till uppgift att stötta arbetstagare som blir uppsagda på grund av neddragningar i verksamheten. Det innebär bland annat att stiftelsen tillsammans med dig ska planera åtgärder för att du ska undvika arbetslöshet, eller i alla fall för att den ska bli kortvarig. Åtgärder som du genomför i samarbete med Trygghetsstiftelsen, till exempel en utbildning, får du göra på betald arbetstid.

Genom Trygghetsavtalet finns även förmåner som till exempel innebär att du under en tid kan få inkomstillägg om du i en ny anställning har lägre lön än i den statliga.

Visste du att staten erbjuder goda möjligheter till stöd för den som blir uppsagd? Statliga arbeten är generellt sett trygga arbeten men uppsägningar på grund av arbetsbrist kan självfallet förekomma. Därför har parterna på det statliga avtalsområdet skapat Trygghetsstiftelsen som på olika sätt kan underlätta för den uppsagde att komma ut på arbetsmarknaden igen.

Utmärkelsen ”För nit och redlighet i rikets tjänst”

Att arbeta i staten är något speciellt. Det visar bland annat traditionen att arbetstagare som varit anställda hos staten i minst 30 år kan tilldelas medaljen ”För nit och redlighet i rikets tjänst”.

Vad avses då med det ålderdomliga uttrycket ”visat nit och redlighet”? Det betyder helt enkelt att arbetstagaren har skött sig korrekt. All arbetstid i staten räknas in i de 30 åren. Arbetstagaren kan alltså ha varit anställd vid flera olika statliga arbetsplatser.

Utmärkelsen instiftades 1803. I dag kan man i stället för guldmedalj välja att få ett armbandsur av guld, eller ett graverat och slipat konstglas.

Nu för tiden är det inte medaljer som lockar till statlig tjänst utan spännande arbetsuppgifter och moderna arbetsvillkor, men de demokratiska grundprinciper du har att upprätthålla som statligt anställd har gamla anor.

Medaljen ”För nit och redlighet i rikets tjänst” är ett uttryck för denna tradition och ger en kontinuitet bakåt med forna tiders statsanställda. Därför kan denna utmärkelse ses som en symbol för de viktiga arbetsinsatser de statliga anställda varje dag utför.

**Läs mer om staten som arbetsgivare och se vilka lediga
jobb som finns i den statliga sektorn:**

www.arbetsgivarverket.se/arbetastatligt

2011

Att arbeta statligt – viktiga arbeten och moderna villkor